

— Ոչ:

— Ինչով էք պարապում:

— Մտայ էինք «Մարիտանիա» հիւրանոցում:

— Դատուած կար առաջ:

— Ոչ մի ժամանակ դատուած չը կամ, որովհետեւ որ մենք առաջ աղբում էինք...

— Չէք դատուել առաջ:

— Տէրը փրկէ ազատէ, ոչ մի ժամանակ:

— Մեղադրական թղթի պատճէնը ստացել էք:

— Ստացել ենք:

— Նստէք: Եվֆրիմիա Իվանովնա Բօչկովա, — դիմեց նախագահը հետեւեալ մեղադրեալին:

Բայց Սիմօնը մնացել էր կանգնած, ախպէս որ նախագահի աչքից ծածկում էր Բօչկովային:

— Կարտինկին, նստէք:

Բայց Կարտինկինը էլի մնաց կանգնած և նստեց միայն այն ժամանակ, երբ պրիստալը վազելով մօտեցաւ նրան և, զլուխը մի կողմ թեքած, աչքերը անընական կերպով չափով ու տրագիկական շուռճով ասաց՝ նստէք, նստէք:

Կարտինկինը նստեց նոյնպէս արագ, ինչպէս որ վեր էր կենում, և, խալաթի մէջ կողոլուելով, նորից սկսեց տնձայն շարժել թշերը:

— Ձեր անունը, — յոգնած-յոգնած հոգոց քաշելով դիմեց նախագահը երկրորդ մեղադրեալին, Բօչկովային, առանց նայելու նրա վրայ և ինչ որ տեղեկութիւն փնտռելով առաջը դրուած թղթի մէջ: Այդ այնքան սովորական գործ էր նախագահի համար, որ գործի ընթացքը արագացնելու համար՝ նա կարող էր երկու բան միանգամից անել:

Բօչկովան 43 տարեկան էր, կոչումը — Կօլօմնա քաղաքի մեղաներից, զբաղմունքը — աղախին նոյն «Մարիտանիա» հիւրանոցում: Դատի ու քննութեան տակ չէր եղել, մեղադրական թղթի պատճէնը ստացել էր: Իր պատասխանները Բօչկովան արտասանում էր չափազանց համարձակ կերպով և ձայնի այնպիսի երեւոյնքով, կարծէք ամեն մեղատաախանից յետոյ նա աւելացնում էր՝ «այո, Եվֆրիմիա, և Բօչկովա, պատճէնը ստացել եմ, և հպարտանում եմ դրանով, և ոչ ոքի թոյլ չեմ տալ ծիծաղելու Բօչկովան առանց սպասելու, որ ասեն՝ նստի, իսկոյն նստեց սեղը, հէնց որ վերջացան հարցերը:

— Ձեր անունը, — դիմեց նախագահը երրորդ մեղադրեալին, Մարիովային: — Պէտք է վեր կենալ, — աւելացրեց նա մեղմու-

Թեամբ ու քաղցրութեամբ, նկատելով, որ Մասլովան նստած էր, Մասլովան արագ շարժումով վեր կացաւ և պատրաստականութեան արտայայտութեամբ, բարձր կուրծքը դուրս քցած, առանց պատասխանելու, ուղիղ նայում էր նախադահլի երեսին իր ժպտուն ու մի քիչ չիլ սե աչքերով:

— Ի՞նչպէս է ձեր անունը:

— Անունս Լիւրով էր, — արտասանեց նա արագ արագ:

Այդ միջոցին Նելիլիւզովը, պէնսնէն դրած, հերթով նայում էր մեղադրեալներին այն ժամանակ, երբ նրանց հարցեր էր տալիս նախադահլի: — Չէ, անկարելի բան է», մտածում էր նա, առանց աչքերը հեռացնելու Մասլովայից: — «Վա, ի՞նչպէս թէ Լիւրով», մտածում էր նա՝ լսելով նրա պատասխանը:

Նախադահլ ուղում էր անցնել հեռեկալ հարցմունքներին, բայց ակնոցաւոր անդամը կանգնեցրեց նրան, ինչ որ մի բան չնշխարով բարկացած, Նախադահլ գլխով համաձայնութեան նշան արեց ու գլխից մեղադրեալին:

— Ի՞նչպէս թէ Լիւրով, — ասաց նա: — Այստեղ ուրիշ կերպ է գրուած:

Մեղադրեալը լուռ էր:

— Ես ձեզ հարցնում եմ, ի՞նչպէս է ձեր իսկական անունը:

— Մկրտութեան անունը, — հարցրեց բարկացկոտ անդամը:

— Առաջ կատերինա էին ասում:

«Չէ, անկարելի է», շարունակում էր ինքն իրան ասել Նելիլիւզովը, և սակայն նա արդէն բոլորովին անկասկած գիտէր, որ այդ նա էր, հէնց այն տանու աղջիկ աղախինը, որի վրայ ինքը սիրահարուած էր մի ժամանակ, այն, սիրահարուած, որին յետոյ մի տեսակ խելացնորութեան ըզբէում հրապուրեց ու թողեց և որին այնուհետեւ երբէք միտքը չէր բերում, որովհետեւ այդ յիշողութիւնը շատ կսկծալի էր, շատ ակնյայտի էր դատապարտում նրան և ցոյց տալիս, որ նա, — մի մարդ, որ այնքան հպարտ էր իր օրինաւորութեամբ, — ոչ միայն ոչ օրինաւոր մարդու նման, այլ ուղղակի ստոր կերպով էր վարուել այդ կնոջ հետ:

Այն, կատիւչան էր այդ Նելիլիւզովը պարզ տեսնում էր այժմ այն բացառիկ ու խորհրդաւոր առանձնայատկութիւնը, որ որչափ է իւրաքանչիւր մարդու մի ուրիշից, որ դարձնում է իւրաքանչիւր մարդու առանձին, միակ, անկրկնելի մի բան: Չէ նայելով Մասլովայի գէմքի անբնական օպիտակութեանը և գէրութեանը, այդ առանձնայատկութիւնը, այդ քաղցր, բացառիկ առանձնայատկութիւնը երևում էր այդ գէմքում, շրթունքներում, փոքր ինչ չիլ աչքերում և, գլխաւորապէս, այդ միա-

միտ, ժպտուն հայկացքում և ոչ միայն դէմքի, այլ և ամբողջ կերպարանքի վրայ դրոշմուած պատրաստականութեան արտայայտութեան մէջ:

—Այդպէս էլ պէտք է ասելք,—գարձեալ մի առանձն դրոշմութեամբ ասաց նախագահը:—Իսկ ձեր հայրանունը:

—Ես ապօրինի զաւակ եմ,—ասաց Մասլովան:

—Բայց էլի ինչպէս էին ձեզ անուանում ձեր կնքանունով:

—Միխայիլով:

«Բայց ինչ կարող է արած լինել դա», շարունակում մտածել, մինչ այդ, նեխիլուդովը, դժուարութեամբ շուկա քշելով:

—Ինչպէս է ձեր ազգանունը,—շարունակում էր նախագահը:

—Մօրս ազգանունով Մասլովա էի դրուած:

—Ձեր կոչումը:

—Մեշխաններից եմ:

—Ռուս հաւատի էք:

—Ռուս հաւատի:

—Ձեր զբաղմունքը: Ինչով էիք պարապում:

—Մասլովան լուռ էր:

—Ինչով էիք պարապում,—կրկնեց նախագահը:

—Այն տանն էի,—ասաց նա:

—Ինչ տան,—խտուութեամբ հարցրեց ակնոցաւոր ազմար:

—Ինքներդ գիտէք,—ասաց Մասլովան, ժպտաց և իսկոյն արագ յետ նայելով, նորից աչքը յառեց ուղիղ նախագահի վրա:

Ինչ որ մի այնպիսի անբնական բան կար նրա դէմքի արտայայտութեան մէջ և սարսափելի ու մի և նոյն ժամանակ խղճալի բան նրա ասած խօսքերի իմաստի, այդ ժպտի ու արագ հայկացքի մէջ, որ նա այդ միջոցին քցեց դահլիճի վրա որ նախագահը աչքերը քաշ քցեց և դահլիճի մէջ մի բուկատարեալ լուսթիւն տիբեց: Հասարակութեան մէջից մէկն դհատեց լուսթիւնը ծիծաղով: Մի ուրիշը սրտացրեց, նախագահը բարձրացրեց գլուխը և շարունակեց հարցերը:

—Դատի ու քննութեան տակ չէք եղել:

—Չեմ եղել,—կամաց ասաց Մասլովան, հոգոց քաշելով:

—Մեղադրական թղթի պատճէնը ստացել էք:

—Ստացել եմ:

—Նստէք,—ասաց նախագահը:

Մեղադրեալը չբնազգեստը յետինք բարձրացրեց այն չափ

Ժուժով, որով զուգուած կանայք գրատում են իրանց զգեստներին տուածը (շէյֆ) ու նստեց, ծալելով փոքրիկ սպիտակ ձեռնները խալաթի թևքերի մէջ, առանց աչքերը նախագահից հեռացնելու:

Սկսեցին թուել կանչուած վկաներին, հետաքրին ներկայ եղող վկաներին, վճռեցին էքսպէրտ բժշկի հարցը և հրաւիրեցին նրան նիստին: Յետոյ քարտուղարը վեր կացաւ ու սկսեց կարդալ մեղադրական թուղթը: Որոշ ու բարձր էր կարգում նա, բայց այնպէս արագ, որ նրա՝ է ու Կ հնչիւնները անկանոն արտասանող ձայնը մի անընդհատ, քնաբեր բարոնց էր դառնում: Դատաւորները կաթնում էին մէկ բաղկաթնոսի այս բաղուկի վրայ, մէկ այն բաղուկի վրայ, մէկ թիկունքի վրայ, մէկ սեղանի վրայ, մէկ փակում էին աչքերը, մէկ էլ բաց անում ու փոփսում իրար մէջ: Ժանդարմներից մէկը մի քանի անգամ զսպեց յօրանջոցի սկսուող ջղաձգութիւնը:

Մեղադրեալներից՝ կարտինկինը անդադար չարժում էր թշնրը, Բօշկօվան նստած էր բոլորովին հանգիստ և ուղիղ, երբեմն երբեմն մատով քորելով գլուխը շորի տակից, Մասլօվան երբեմն մնում էր անշարժ նստած, լսելով քարտուղարին ու նայելով նրա վրայ, երբեմն էլ ցնցւում էր ու կարծես ուզում էր առարկել, կարմրում էր ու յետոյ ծանր հառաչում, փոխում էր ձեռների դիրքը, յետ էր նայում ու դարձեալ աչքը յառում քարտուղարի վրայ:

Նեկլիւզովը նստած էր առաջին կարգում իր բարձր աթոռի վրայ, որ երկրորդն էր ծայրից, ու պէնանէն միշտ աչքին՝ նայում էր Մասլօվայի վրայ, և նրա հոգու մէջ կատարւում էր մի բարդ ու ցաւաղին աշխատանք:

X

Մեղադրական թուղթը այսպէս էր կազմուած, — 18... թուի յունուարի տասնեօթին «Մալբրոտանիա» հիւրանոցում յանկարծամահ էր եղել մի եկուոր մարդ — կուրգան քաղաքի 2-րդ գիւղիայի վաճառական Ֆերասպօնտ Եմելեանովիչ Սմելկով:

Տեղական 4-րդ բաժնի ոստիկանական բժիշկը վկայել էր, թէ մահը տեղի էր ունեցել ողկից ըմպելիքների չափազանց գործածութիւնից յառաջացած սրտի պայթիւնից:

Սմելկովի մարմինը յանձնել էին հողին:

Մի քանի օր անցած, Սմելկովի հայրենակից ու ընկեր մի վաճառական, Տիմօֆին ազգանունով, Պետերբուրգից վերադառնալով և իմանալով նրա մահուան համընթաց հանգամանքները,

կատկած յայտնեց, թէ նրան թունաւորել են՝ մօտը զմնուող փողերը յափշտակելու նպատակով:

Այդ կատկածը հաստատուեց նախնական զննութեամբ, որ հաւատուեց,—1) Սմելկովը մահից քիչ առաջ բանկից ստացել էր 3,800 ռուբլի արծաթ: Մինչդեռ, հանգուցեալի գոյքը պահպանողական կարգով գրի անցնելիս՝ առձեռն գտել էին միմիայն 312 ռուբլի 16 կօպէկ: 2) Ամբողջ նախընթաց օրը և մահից առաջ ամբողջ գիշերը Սմելկովը անց էր կացրել Լիւբկա անուանով մի աղջկայ հետ (եկատերինա Մապօլայի հետ) Կիտաեւայի անառակատանը և «Մալրիտանիա» հիւրանոցում, ուր, Սմելկովի յանձնարարութեամբ ու նրա բացակայութեամբ, եկատերինա Մապօլայն գնացել էր անառակատանից՝ փող բերելու, որ հանել էր Սմելկովի պայուսակից, բանալով այդ պայուսակը Սմելկովի տուած բանալիով, «Մալրիտանիա» հիւրանոցի սպասաւորներին՝ եմֆրիմիս Բօչկօլայի և Սիմօն Կարտինկինի ներկայութեամբ: Այն ժամանակ, երբ Մապօլայն բացել էր Սմելկովի պայուսակը, ներկայ զանուող Բօչկօլայն ու Կարտինկինը պայուսակի մէջ տեսել էին 100 ռուբլիանոց թղթադրամների կաողոցներ: 3) Երբ Սմելկովը Լիւբկայի հետ նրանց անառակատանից վերադարձել էր «Մալրիտանիա» հիւրանոցը, Լիւբկան, սպասաւոր Կարտինկինի խորհրդով, տուել էր խմելու Սմելկովին մի գաւաթիկ կօնեակ, առաջուց մէջը ածելով Կարտինկինից ստացած ինչ որ սպիտակ փոշի: 4) Հետեւեալ առաւօտեան Լիւբկան (եկատերինա Մապօլայն) ծախել էր անառակատան տիրուհուն, վկայ Կիտաեւային, Սմելկովի աղամանդէ մատանին, որ իբր թէ ընծայ էր ստացել Սմելկովից: 5) «Մալրիտանիա» հիւրանոցի աղախին եմֆրիմիս Բօչկօլայն գրել էր տեղական առևտրական բանկը իր ընթացիկ հաշուին 1,800 ռուբլի արծաթ:

Սմելկովի դիակի դատաւիճակաւն զննութիւնն ու անդամահատութիւնը և փորութիւնների քիմիական հետազօտութիւնը անկասկած կերպով ապացուցել էին, թէ թոյն կայ հանգուցեալի մարմնի մէջ, որ և հիմք էր տուել եղրակացնելու, թէ մահը յառաջացել էր թունաւորութիւնից:

Իբր մեղադրեալ զատի ենթարկուածները—Մապօլայն (Լիւբով մականունով), Բօչկօլայն և Կարտինկինը—իրանց մեղաւոր չէին ճանաչել: Բացի այդ, 1) Մապօլայն ասել էր, թէ այն ժամանակ, երբ Սմելկովը գտնուած էր Կիտաեւայի անառակատանը, որտեղ ինքը, իր ասելով, «աշխատում էր», նա իրան յիշատի ուղարկեց «Մալրիտանիա» հիւրանոցը փող բերելու, և ինքը, այնտեղ նրա տուած բանալիով բանալով նրա պայուսակը, վերցրեց մէջիցը 40 ռուբլի արծաթ, ինչպէս որ պատուիրուած

էր իրան, բայց դրանից զատ փող չէր վերցրել, ինչպէս կարող են հաստատել Բօչկովան և Կարտինկինը, որոնց ներկայութեամբ էր ինքը բացել ու կողպել պայուսակը և հանել փողը: Այնուհետև Մասլովան ասել էր, որ ինքը, երկրորդ անգամ Սմելկով վաճառականի համարը գնալով, յիշաւի, Կարտինկինի խրատով, Սմելկովին կօնեակ էր տուել խմելու մէջը՝ իր կարծելով՝ քնաբեր փոշի ածած, որպէս զի վաճառականը քնէր ու շուտով բաց թողնէր իրան: Մատանին ընծայել էր իրան Սմելկովը այն ժամանակ, երբ նա ծեծել էր իրան և ինքը սկսել էր լալ ու կամեցել էր գնալ տուն: 2) Եվֆիմիա Բօչկովան ասել էր, թէ ինքը ոչինչ չը գիտի կորած փողերի մասին, թէ ինքը վաճառականի համարը չէր մտել և թէ միայն Լիւբկան է իր ուզեցածովը ամեն բան արել այնտեղ և եթէ ճիշտ որ բան են գողացել վաճառականից, Լիւբկան կը լինի այդ արած այն ժամանակ, երբ վաճառականի բանալին հետը եկել էր փող տանելու:

Երբ քարտուղարը այդ տեղը կարդաց, Մասլովան ցնցուեց ու, բերանը բանալով, յետ նայեց Բօչկովայի վրայ:

Իսկ երբ Եվֆիմիա Բօչկովային քննիչը ցոյց տուեց նրա՝ բանկը դրած 1,800 արծաթ ոտբլիի հաշիւը, — չարուհակում էր կարդալ քարտուղարը, — ու հարցրեց՝ որտեղից է նրան այդքան փող, նա ասաց, թէ այդ փողը 12 տարուայ ընթացքում դատել են ինքը ու Սիմօն Կարտինկինը, որի հետ ինքը ամուսնանալու էր շուտով: Սիմօն Կարտինկինն էլ իր առաջին ցուցմունքի ժամանակ խոստովանել էր, որ ինքն ու Բօչկովան, բանալին հետը հիւրանոց եկած Մասլովայի խրատով, գողացել էին փողը ու բաժանել իրանց ու Մասլովայի մէջ: Կարտինկինը այն էլ էր խոստովանել, որ ինքն փոշի էր տուել Մասլովային վաճառականին քնացնելու համար: Սակայն երկրորդ ցուցմունքի ժամանակ նա բացասել էր իր մասնակցութիւնը փողերի յափշտակութեան գործում, ինչպէս և Մասլովային փոշի տալը, միմիայն Մասլովային մեղադրելով ամեն բանում: Իսկ Բօչկովայի բանկը դրած փողերի վերաբերմամբ, նա Բօչկովայի ասածին համաձայն ասել էր, թէ իրանք երկուսով են վաստակել այդ գումարը 12 տարի ծառայելով հիւրանոցում ու պարոններին պարգևներ ըստանալով իրանց ծառայութիւնների համար:

Այնուհետև զայլիս էին նրանց երեսէրես խօսեցնելու նրկարազրութիւնը և վկաների ցուցմունքները:

Մեղադրական թուղթը այսպէս էր վերջանում.

«Երկրորդ գիլդիայի վաճառական Սմելկովը, անձնատուր եղած հարբեցութեան ու անառակութեան, յարաբերութեան մէջ է մտնում Կիտաեւայի անառակատանը Մասլովայի հետ

(Լիւբկա մականունով) և, առանձնապէս տաքանալով նրա վրայ, 188* թուի յունուարի 17-ին պայուսակի բանալին տալիս է վերոյիշեալ Լիւբկային և ուղարկում է իր բռնած համարը, որպէս զի նա այնտեղ գտնուած պայուսակի մէջից բերի 40 ուռքլի փող, որ իրան հարկաւոր էր նրան հիւրասիրելու համար: Համարը գնալով, Լիւբկան, նոյն և Մասլովան, փողերը պայուսակից հանելիս, համաձայնութիւն է կայացնում Բօչկովայի և Կարտինկինի հետ, որպէս զի միասին յափշտակեն Սմելկովի բոլոր փողերն ու թանկագին իրեղէնները և բաժանեն իրար մէջ, որ և կատարում են:—Այդ միջոցին Մասլովան նորից ցնցուեց, նոյն իսկ վեր թռաւ, շառագունեց ու սկսեց ինչ որ ասել, բայց դատաստանական պրիստովը կանգնեցրեց նրան:—«Այդ բաներից,—շարունակում էր կարդալ քարտուղարը,—Լիւբկային տալիս են աղամանդէ մատանին և հաւանօրէն մի փոքր գումար փող, որ նա թագցրել է կամ կորցրել, որովհետև Մասլովան (Լիւբկան) այդ գիշեր հարբած դրութեան մէջ էր: Իսկ որպէս զի ծածկեն յանցանքի հետքերը, մեղսակիցները վճռում են Սմելկովին նորից բերել համարները ու այնտեղ թունաւորել նրան Կարտինկի մօտ գտնուող մկնդեղով: Այդ նպատակով Մասլովան վերադառնում է Կիտաեկայի անառակատունը և այնտեղ համոզում է Սմելկովին յետ դառնալ իր հետ Մալրիտանիա համարները: Երբ որ Սմելկովը վերադառնում է համարները, Մասլովան առնում է Կարտինկինի բերած փոշին, ածում է գինու մէջ ու տալիս է այդ գինին խմելու Սմելկովին, որ և մեռնում է զրբանից:

Բոլոր վերեւ յիշուածների հիման վրայ, Բօրկի գիւղի շինական Սիմօն Կարտինկին, 33 տարեկան, մեչչանների դասից Եվֆիմիա Իվանովա Բօչկովա, 43 տարեկան, և մեչչանների դասից Եկատերինա Միխայլովա Մասլովա, 27 տարեկան, մեղադրուում են նրանում, որ 188* թուի յունուարի 17-ին, նախապէս համաձայնութիւն կայացնելով իրանց մէջ, յափշտակել են Սմելկով վաճառականի փողերն ու մատանին, ընդամենը 2,500 ուռքլի արժողութեամբ, և նրան սպանելու դիտաւորութեամբ թոյն են խմացրել նրան, Սմելկովին, որից և առաջացել է նրա, Սմելկովի, մահը:

Այդ յանցանքը նախատեսուած է պատժական օրէնագրքի 1453 յօդուածի 4 և 5 կէտերով: Ուստի և քրէական դատավարութեան 201 յօդուածի հիման վրայ, գիւղացի Սիմօն Կարտինկինը և մեչչանների դասին պատկանող Եվֆիմիա Բօչկովան ու Եկատերինա Մասլովան ենթակա են նահանգական դատարանի դատին երդուեալ ատենակալների մասնակցութեամբ»:

Այդպէս վերջացրեց երկար մեղադրական թղթի ընթերցումը քարտուղարը և ծալելով թերթերը՝ նստեց տեղը, սղալելով երկու ձեռքով երկար մազերը։ Բոլորը թեթեացած չունչ քաշեցին՝ հաճելի գիտակցութեամբ, որ այժմ հետախուզութիւնը սկսուել է և իսկոյն ամեն բան կը պարզուի ու արդարութիւնը բաւարարութիւն կը ստանայ։ Միայն Նեխլիւզովը չէր զգում այդ բանը, — նա ամբողջապէս պաշարուած էր սարսափով, մոտժկով, թէ ի՞նչ կարող էր արած լինել այն Մասլովան, որին նա անմեղ ու հիւսնալի աղջիկ գիտէր 10 տարի առաջ։

XI

Երբ մեղադրական թղթի ընթերցումը վերջացաւ, նախագահը, խորհրդակցելով միւս անդամների հետ, դիմեց Կարաինկինին այնպիսի արտայայտութեամբ, որ պարզ ասում էր, թէ հիմի մենք արդէն ամեն բան կ'իմանանք ամենամանրամասն և ամենահաստատ կերպով։

— Գիւղացի Սիմօն Կարաինկին, — սկսեց նա, թեքուելով դէպի ձախ։

Սիմօն Կարաինկինը վեր կացաւ, ձեռները ձիգ կախ արած ու ամբողջ մարմինը առաջ քցած, առանց ընդհատելու թշերի անձայն շարժումը։

— Ձեզ մեղադրում են, թէ 188 * թ. յունուարի 17-ին դուք, Եվֆրիմիա Բեչկովայի և Եկատերինա Մասլովայի հետ ընկերացած, Սմնկով վաճառականի պալուստիից դողացել էք նորան պատկանող փողերը և յետոյ միջոցով էք բերել ու համոզել Եկատերինա Մասլովային գինու հետ թոյն տալ խմելու Սմնկով վաճառականին, որ 'և մեռել է այդ բանից։ Ընդունում էք, որ մեղաւոր էք, — ասաց նախագահը ու թեքուեց դէպի աջ։

— Ի՞նչպէս կարելի է այդպիսի բան, քանի որ մեր գործը հիւրերին ծառայելն է...

— Այդ յետոյ կ'ասէք, Ընդունում էք արդեօք ձեր մեղաւորութիւնը։

— Ամենակին։ Ես միայն...

— Այդ յետոյ կ'ասէք։ Ընդունում էք արդեօք ձեր մեղաւորութիւնը, — հանգիստ, բայց անյողգող կերպով կրկնեց նախագահը։

— Ձեռ կարող ընդունել, որովհետեւ...

Դատաստանական պրիստաւը կրկին վազեց դէպի Սիմօն Կարաինկինը և արագիկական շուռձով լռեցրեց նրան։

Նախագահը՝ այնպիսի արտայայտութեամբ, թէ այդ գործը

այժմ արդէն վերջացրել է, բարձրացրեց այն ձեռքի արմունկը, որով բռնած էր թուղթը, ու զրեց մի ուրիշ տեղ և դիմեց Եւփիմիա Բօչկովային։

— Եւփիմիա Բօչկովա, ձեզ մեղադրում են, թէ 1887 թ. յունուարի 17-ին, «Մաւրիտանիա» հիւրանոցում, Սիմօն Կարաթինկինի և Նկատերինա Մաւրովայի հետ, Սմելիով վաճառականի պայուսակից զողացել էք նրա փողերն ու մատանին և զողացածը բաժանել մէջներդ, իսկ յետոյ, յանցանքներդ ծածկելու համար, Սմելիով վաճառականին թոյն էք տուել խմելու, որից և տեղի է ունեցել նրա մահը։ Ընդունում էք, որ մեղաւոր էք։

— Ես ոչ մի բանում մեղաւոր չեմ, — ժիր ու հաստատ արտասանեց մեղադրեալը։ — Ես իսկի նրա համարն էլ չեմ մտել... Այ, այս անգղամն է մտել այնտեղ ու, հէնց սա էլ պէտք է արած լինի այդ բանը...

— Այդ յետոյ կատէք, — ասաց զարձեալ նոյնպէս մեղմ ու անյողզող կերպով նախագահը։ — Ուրեմն չէք ընդունում, որ մեղաւոր էք։

— Ես ոչ փողից եմ տեղեակ, ոչ թոյն տալուց, ես իսկի համարն էլ չեմ մտել։ Եթէ ես այնտեղ լինէի, սրան դուրս կը չարտէի։

— Չէք ընդունում, որ մեղաւոր էք։

— Երբէք։

— Շատ լաւ։

— Նկատերինա Մաւրովա, — սկսեց նախագահը, դիմելով երրորդ մեղադրեալին, — ձեզ մեղադրում են, թէ, Սմելիով վաճառականի պայուսակի բանալին հետեւերդ «Մաւրիտանիա» հիւրանոցը դնալով, զողացել էք այդ պայուսակից նրա փողերն ու մատանին, — ասում էր նա՝ լաւ սերտած դասի պէս, միաժամանակ ականջը թեքելով դէպի ձախակողմնան անդամը, որ ասում էր, թէ իրեղէն ազադոյցների ցանկին նայած պակասում է մի օրուակ... Գողացել էք պայուսակից փողերն ու մատանին, — կրկնեց նախագահը, — և զողացածը բաժանել մէջներդ, իսկ յետոյ, մէկ էլ Սմելիով վաճառականի հետ գնալով «Մաւրիտանիա» հիւրանոցը, տուել էք Սմելիովին խմելու մէջը թոյն խառնած զինի, որից և տեղի է ունեցել նրա մահը։ Ընդունում էք, որ մեղաւոր էք։

— Ոչ մի բանում մեղաւոր չեմ, — արագ արագ արտասանեց Մաւրովան, — ինչպէս սկզբումը ասում էի, այժմ էլ ասում եմ, — չեմ վերցրել, չեմ վերցրել ու չեմ վերցրել, ոչինչ չեմ վերցրել, իսկ մատանին նա ինքն է տուել ինձ։

—Չէք ընդունում, որ մեղաւոր էք 2,500 ուրբի փող
գողանալու,—ասաց նախագահը:

—Ասում եմ, որ ոչինչ չեմ վերցրել բացի 40 ուրբուց:

—Լաւ, իսկ այն բանում, որ Սմեղկով վաճառականին գի-
նու մէջ փողի էք տուել խմելու, մեղաւոր ընդունում էք ձեզ:

—Այդ բանում մեղաւոր եմ: Բայց ինձ ասել էին, թէ այդ
փողին քուն բերող է, ես էլ կարծում էի, թէ նրանից ոչինչ չի
լինի: Իսկ այդպիսի բան չէի կարծում և չէի ուզում: Աստուծու
անունը վկայ, չէի ուզում,—ասաց նա:

—Ուրեմն, դուք չէք ընդունում, թէ մեղաւոր էք Սմեղկով
վաճառականի փողերն ու մատանին գողանալու,—ասաց նա-
խագահը:—Բայց ընդունում էք, որ փողի էք տուել նրան խմելու:

—Ընդունելով ընդունում եմ, բայց կարծում էի, թէ քուն
բերող փողի է: Ես տուեցի իմի միայն նրա համար, որ քնի,—
մահը չէի ուզում ու չէի կարծում:

—Շատ լաւ,—ասաց նախագահը, ականքեալար գոհ հարց
ու փորձի արդիւնքից:—Ուրեմն պատմեցէք, թէ ինչպէս եղաւ
այդ գէպը,—ասաց նա, թիկն տալով բաղկաթոսի մէջքին և
ձեռները դնելով սեղանի վրայ:—Մէկ մէկ պատմեցէք բոլորը,
ինչ որ եղել է: Դուք կարող էք թեթեւցնել ձեր վիճակը ան-
կեղծ խոստովանելով ամեն բան:

Մասլովան լուռ էր, աչքը դարձեալ յառած ուղիղ նախա-
գահի երեսին:

—Պատմեցէք, թէ ինչպէս եղաւ:

—Ինչպէս եղաւ,—յանկարծ արագ-արագ սկսեց Մասլո-
վան:—Եկայ իւրաքանչեւ, ինձ ստորան համարը, նա այնտեղ էր
և արդէն թունդ հարբած: (Մասլովան սարսափի մի առանձին
արտայայտութեամբ, չունելով աչքերը, արտասանեց այդ նա
խօսքը): Ես ուզում էի գնալ, նա չը թողեց:

Նա լռեց, կարծես յանկարծ խօսքի թելը կորցնելով կամ
մի ուրիշ բան յիշելով:

—Էհ, յետոյ:

—Ինչ յետոյ: Ետոյ մի քիչ մնացի ու տուն գնացի:

Այդ ժամանակ դատախազի օգնականը կիսով չափ բարձ-
րացաւ տեղիցը, անբնական կերպով կոթնելով մի արմուկի
վրայ:

—Հարց էք ուզում առաջարկել,—ասաց նախագահը և,
դրական պատասխան ստանալով դատախազի օգնականից, ձեռ-
քով նշան արեց, թէ կարող է հարցնել:

—Ես կ'ուզէի այս հարցը տալ. արդեօք մեղադրեալը առաջ

ծանօթ էր Սիմօն Կարտինկինի հետ,—հարցրեց դատախազի օգնականը, առանց Մասլովային նայելու:

Եւ, հարցը տալով, սղմեց չրթուէքները ու խոփոռուեց:

Նախագահը կրկնեց հարցը: Մասլովան վախուռած հայեացքով յառեց աչքերը դատախազի օգնականի վրայ:

—Սիմօնի հետ, Հա, ծանօթ էի,—ասաց նա:

—Ես կ'ուզէի իմանալ այժմ, թէ ինչու մն էր կայանում մեղադրեալի ծանօթութիւնը Կարտինկինի հետ: Շուտ-շուտ էին արգելք տեսնում իրար հետ:

—Ինչու մն էր մեր ծանօթութիւնը: Մանօթութիւն չէր, այլ կանչում էր ինձ հիւրերի մօտ,—պատասխանեց Մասլովան, անհանդիստ կերպով ման ածելով աչքերը դատախազի օգնականից նախագահի վրայ և նախագահից դատախազի օգնականի վրայ:

—Ես կ'ուզէի իմանալ, թէ ինչու Կարտինկինը բացառապէս Մասլովային էր տանում հիւրերի մօտ և ոչ միւս ազգիկներին, —հարցրեց դատախազի օգնականը աչքերը կուշ ածելով և թեթեւ, մէֆիստօֆէլեան խորամանկ ժպիտով:

—Ձը գիտեմ: Ես ինչ իմանամ,—պատասխանեց Մասլովան, վախուռած նայելով չորս կողմը և մի ակնթարթ պահելով հայեացքը Նեխիլեղովի վրայ,—ում ուզում էր՝ կանչում էր:

«Միթէ ճանաչեց» —սարսափելով մտածեց Նեխիլեղովը, զգալով թէ ինչպէս արիւնը տալիս է երեսը. բայց Մասլովան, առանց նրան ուրիշներից փոխելու, իսկոյն շուտ եկաւ և նորից վախուռած հայեացքով յառեց աչքերը դատախազի օգնականի վրայ:

—Ուրեմն մեղադրեալը բացասում է այն բանը, թէ ինքը որ և է մօտիկ յարաբերութիւն է ունեցել Կարտինկինի հետ: Շատ լաւ: Ես այլ ևս ոչինչ չունեմ հարցնելու:

Եւ դատախազի օգնականը իսկոյն և եթ վերցրեց արմուկը սեղանի վրայից ու սկսեց ինչ որ մի բան գրել: Իրօք նա ոչինչ չէր գրում, այլ միայն գրիչը տանում բերում էր իր թերթիկի տառերի վրայով, բայց նա տեսել էր, որ դատախազներն ու փաստաբանները այդպէս են անում,—ճարպիկ հարց տալուց յետոյ իրանց ճառի մէջ այնպիսի նկատողութիւն են գրում, որով պէտք է ջախջախեն հակառակորդին:

Նախագահը իսկոյն և եթ չը գիմեց մեղադրեալին, որովհետեւ նա այդ ժամանակ հարցնում էր ակնոցաւոր անդամից, թէ արդեօք նա համաձայն է մեղադրեալների մեղաւորութեանը վերաբերեալ հարցմունքներին, որոնք արդէն նախապէս պատրաստուած էին ու արձանագրուած:

— Իսկ յետոյ ինչ եղաւ, — չարունակեց հարցնել նախագահը:

— Տուն եկայ, — չարունակեց Մաւլօվան, արդէն աւելի համարձակ նայելով միմիայն նախագահի վրայ, — փողերը տուեցի մեր տիրուհուն ու պատկեցի քնելու: Երբ էի աչքերս խփել, — մէկ էլ տեսնեմ մեր աղջիկներից մէկը, Բէրտան, զարթեցնում է ինձ: «Գնա, քո վաճառականն էլի եկել է»: Ես չէի ուզում դուրս գալ, բայց տիկինը հրամայեց: Այդ միջոցին նա, — Մաւլօվան նորից ակնյայտնի սարսափով արտասանեց այդ նախօրը, — նա խմացնում էր մեր աղջիկներին, յետոյ ուղեց ուղարկել գինի բերելու, բայց փողերը բոլորը պըծել էին: Այն ժամանակ նա ինձ ուղարկեց իր համարը: Եւ ասաց, որտեղ են փողերը ու որքան պէտք է վերցնել: Ես էլ դնացի:

Նախագահը այդ ժամանակ քչփչում էր ձախակողմեան անդամի հետ և չէր լսում Մաւլօվայի ասածը, բայց ցոյց տալու համար, թէ սկզբից մինչև վերջը լսել է, կրկնեց նրա վերջին խօսքերը:

— Գնացիք: Իսկ յետոյ, — ասաց նա:

— Գնացի ու ինչ որ պատուիրել էր արեցի, մտայ համարը: Մենակ չը մտայ, այլ Սիմօն Միխայլօվիչին ու սրան էլ կանչեցի, — ասաց նա ցոյց տալով Բօչկօվայի վրայ:

— Սուտ է ասում, մանեղն էլ չեմ մտել ու... — սկսեց Բօչկօվան, բայց նրան լռեցրեցին:

— Սրանց մօտ հանեցի չորս հատ տասնանոց, — չարունակեց Մաւլօվան խոժոռուելով և առանց Բօչկօվային նայելու:

— Իսկ այդ 40 աւուրին հանկիս, մեղադրեալը չը նկատեց, թէ որքան փող կար այնտեղ, — դարձեալ հարց տուեց դատախազը:

Մաւլօվան ցնցուեց, հէնց որ դատախազը դարձաւ դէպի նա: Նա չը գիտէր, թէ ինչու մն է բանը, բայց զգում էր, որ այդ մարդը իր վառն է ուղում:

— Ես չը հաշուեցի, տեսայ որ միայն հարիւրանոցներ էին:

— Մեղադրեալը տեսել է հարիւրանոցներ, — ես այլ ևս ոչինչ չունեմ հարցնելու:

— Լաւ, փողերն ինչ արեցիք, տարաք, — չարունակեց նախագահը, ժամացոյցին նայելով:

— Տարայ:

— Իսկ յետոյ, — հարցրեց նախագահը:

— Իսկ յետոյ նա նորից տարաւ ինձ իր հետ, — ասաց Մաւլօվան:

— Լաւ, բայց ինչպէս տուեցիք նրան խմելու. մէջը փռի խառնած գինին, — հարցրեց նախագահը:

—Ի՞նչպէս տուեցի: Ածեցի գինու մէջ ու տուեցի:

—Ի՞նչու տուեցիր:

Մասլովան, առանց պատասխանելու, խոր ու ծանր հոգոյ քաշեց:

—Ի՞նչ անում էի, չէր թողնում, որ գնամ,—ասաց Մասլովան փոքր ինչ լռելուց յետոյ:—Տանջուեցի նրա ձեռքին: Դուրս եկայ միջանցքը ու ասացի Սիմօն Միխայլովիչին՝ «երանի թողնի գնամ: Յոգնել եմ»: Իսկ Սիմօն Միխայլովիչը ասաց թէ՛ «մեզ էլ է ձանձրացրել: Ուզում ենք քան բերող փաշի տալ խմի: Կը քնի, այն ժամանակ կ'երթաս»: Եւ ասացի թէ՛ «լաւ»: Եւ կարծում էի, թէ մնաստակար փաշի չէ: Սիմօն Միխայլովիչը տուեց ինձ թղթի մէջ փաթաթած: Եւ ներս մտայ: Եւս պառկած էր միջնորմի յետին և ներս մտնելուս ողէս ինձ պատուիրեց կօնակ տալ իրան խմելու: Եւ վերջրի սեղանի վրայից ֆին-չամ-նակ չիլը, երկու բաժակ լցրեցի, մէկն ինձ, մէկը նրան, փողայնի չիլը, երկու բաժակ լցրեցի, մէկն ինձ, մէկը նրան, փողայնի չիլը, երկու բաժակ լցրեցի, մէջ ու տուեցի իրան: Միթէ ես կը տայի, եթէ իմանայի:

—Լաւ, բայց ի՞նչպէս ընկաւ ձեր ձեռքը նրա մատանին,—հարցրեց նախագահը:

—Մատանին նա ինքն ընծայեց ինձ:

—Ե՞րբ ընծայեց ձեզ:

—Հետը միտօին որ համարն եկանք, եւ ուզում էի գնալ, իսկ նա խփեց գլխիս ու սանրս կտորեց: Եւ բարկացայ և ուզում էի գնալ: Նա մատիցը մատանին հանեց ու ընծայեց ինձ, որպէս զի չը գնամ,—ասաց նա:

Այդ ժամանակ դատախազի օգնականը նորից տեղիցը բարձրացաւ և դարձնալ նոյն կեղծ միամիտ կերպարանքով թոյլտուեցին խնդրեց էլի մի քանի հարցեր տալու և, իրաւունք ստանալով, հարցրեց, պիտի ծոնելով ոսկեկար օձիքի վրայով:

—Եւ կ'ուզէի իմանալ, որքան ժամանակ է մնացել մեղադրեալը Սմիլկով վաճառականի համարում:

Նորից սարսափ եկաւ Մասլովայի վրայ, և նա, անհանգիստ հայեացքը արագ արագ տարուբերելով դատախազի օգնականից նախագահի վրայ, շուտ-շուտ ասաց.

—Չեմ յիշում, որքան ժամանակ:

—Լաւ, իսկ չէ յիշում մեղադրեալը, հիւրանոցում որ և է տեղ մտնել է ինքը Սմիլկով վաճառականի մօտից դուրս գալուց յետոյ:

Մասլովան մտածեց:

—Կողքի դատարկ համարը մտել եմ,—ասաց նա:

— Ի՞նչու մտաք, — ասաց դատախազի օգնականը, ողևորուելով և ուղղակի նրան դիմելով *):

— Պէտք է շտերս կարգի բերէի ու կառապանին սպասէի:

— Իսկ կարախնկինը այդ համարումն էր մեղադրեալի հետ թէ՞ ոչ:

— Նա էլ մտաւ այնտեղ:

— Ի՞նչու մտաւ:

— Վաճառականից ֆին-չամպայն էր մնացել, միասին խըմեցինք:

— Ախ, միասին խմեցին: Շատ լաւ:

— Իսկ խօսակցութիւն եղաւ մեղադրեալի ու Սիմօնի մէջ և ինչի մասին:

Մասլովան յանկարծ խոժոռուեց, թունդ կարմրատակեց և արագ-արագ արտասանեց.

— Ինչ որ ասացի, այն էր, էլ ոչինչ չը գիտեմ: Ինչ ուզում էք՝ արէք ինձ: Ես մեղաւոր չեմ, ասացի պրծայ: Նրա հետ ոչինչ չեմ խօսել: Ինչ որ կար, բոլորը պատմեցի, — ասաց նա:

— Ես այլ ևս ոչինչ չունեմ հարցնելու, — ասաց դատախազը նախագահին և, անբնական կերպով վեր քաշելով ուսերը, սկսեց արագ-արագ գրել իր ձառի կօնսպէկտի մէջ մեղադրեալի խօստովանութիւնը, թէ ինքն ու Սիմօնը մտել էին դատարկ համարը:

Լռութիւն տիրեց:

— Էլ ոչինչ չունե՞ք ասելու:

— Ինչ որ կար ասացի, — պատասխանեց Մասլովան, հոգոց քաշելով, ու նստեց:

Դրանից յետոյ նախագահը ինչ որ գրեց թղթի մէջ և իր ականջին չնճող ձախակողմնան անդամի ասածը լսելուց յետոյ յայտարարեց, որ 10 րոպէով ընդմիջում է նիստը, և շտապով վեր կացաւ ու դուրս եկաւ դահլիճից:

Դատաւորներին յետոյ վերկացան և երդուեալ ատենակալները, փաստաբաններն ու վկաները և կարևոր գործի մի մասն արդէն արած լինելու գիտակցութեան հաճելի զգացմունքով սկսեցին դէս-դէն գնալ:

Նեկուրդովը գնաց երդուեալ դատաւորների սենեակը և նստեց այնտեղ սրտուհանի մօտ:

*) Դատարանում թէ՛ դատախազը, թէ՛ փաստաբանը մեղադրեալին հարցեր տալիս պէտք է դիմեն նախագահին:

XII

Այն, կատիւչան էր այդ:

Ահա թէ ինչ յարաբերութիւններ էր ունեցել Նեխիլիզովը կատիւչայի հետ.

Առաջին անգամ Նեխիլիզովը կատիւչային տեսաւ այն ժամանակ, երբ համալսարանի երրորդ կուրսում հողային սեփականութեան մասին շարադրութիւն պատրաստելիս՝ ամառը սպիտակ էր մօրաքոյրների մօտ Առհասարակ նա իր մօր ու քրոջ հետ ամառն ապրում էր մայրական մեծ կալուածում, որ գտնւում էր Մօսկուայի մօտ Բայց այդ տարին քոյրը մարդու գնաց, մայրն էլ գնաց արտասահման՝ այնտեղի ջրերում բժշկուելու: Իսկ Նեխիլիզովը պէտք է շարադրութիւն գրէր, ուստի և վճռեց ամառը անցկացնել մօրաքոյրների մօտ՝ Նրանց մօտ, նրանց խուլ անկիւնում, հանգիստ էր, զուարճութիւններ չը կային, և մօրաքոյրները սիրում էին իրանց քրորդուն ու ժառանգին, նա էլ սիրում էր նրանց հնաձեւութիւնը և նրանց կեանքի պարզութիւնը:

Նեխիլիզովը այդ ամառ, մօրաքոյրների մօտ ապրելիս, գրտնւում էր այն յափշտակուած վիճակում, երբ պատանին առաջին անգամ՝ ոչ ուրիշների ցուցմունքներով, այլ ինքնաբերաբար գիտակցում է կեանքի ամբողջ գեղեցկութիւնն ու լրջութիւնը և նրա մէջ մարդուն յատկացուած գործի ամբողջ կարեւորութիւնը, տեսնում է թէ իր և թէ ամբողջ աշխարհի անվերջ կատարելագործման հնարաւորութիւնը ու անձնատուր է լինում այդ կատարելագործման ոչ միայն յուսալով, այլ կատարելապէս հաւատալով, որ ինքը կը հասնի իր երևակայած ամբողջ կատարելութեան: Այդ տարին դեռ համալսարանում նա կարգացել էր Սպէնսէրի «Social Statics»-ը, և Սպէնսէրի դատողութիւնները հողային սեփականութեան մասին սաստիկ տպաւորութիւն էին գործել նրա վրայ, մանաւանդ այն պատճառով, որ նա ինքը խաշոր հողատիրուհու որդի էր: Նրա հայրը հարուստ չէր, բայց մօրը բաժինը էին տուել մօտ 10 հազար օրավար հող: Նա այն ժամանակ առաջին անգամը հասկացաւ մանաւոր հողատիրութեան ամբողջ անարդարութիւնը և, այն մարդկանցից լինելով, որոնց համար ամենաբարձր հոգեկան զուարճութիւնն է կազմում յանուն բարոյական պահանջների գոհաբերութիւնը, վճռեց չօգտուել հողային սեփականութեան իրաւունքից և այն ժամանակն և եթ գիւղացիներին տուեց հօ-

րից իրան ժառանգութիւն մնացած հողը: Հէնց այդ նիւթի մասին էր գրում նա իր շարադրութիւնը:

Նրա կենսեը այդ տարի մօրաքոյրների գիւղում այսպէս էր անց կենում,—նա շատ շուտ էր վեր կենում, երբեմն ժամի երեքին, և արեւ դեռ չը ծագած գնում էր լողանալու տարի տակին հոսող գետում, երբեմն դեռ առաւօտեան մշուշը չանցած, և վերադառնում էր, երբ դեռ ցօղը պատած էր լինում խոտն ու ծաղիկները: Երբեմն, առաւօտները, սուրճը խմելուց յետոյ, նա նստում էր շարադրութիւնը գրելու կամ շարադրութեան աղբիւրները կարդալու, բայց շատ յաճախ, փոխանակ կարդալու և գրելու, դարձեալ դուրս էր գալիս և թափառում դաշտերում ու անտառներում: Ծաղից առաջ նա քնում էր մի տեղ պարտէզում, յետոյ ճաշի ժամանակ ուրախացնում և ծիծաղեցնում էր մօրաքոյրներին իր զուարթ տրամադրութեամբ, այնուհետև զբօսնում էր ձիով կամ նաւակով և երեկոյեան դարձեալ կարդում էր կամ ժամանակ անցկացնում մօրաքոյրների հետ՝ խաղաթղթերով վիճակ բաց անելով: Գիշերները, մանաւանդ լուսնեայ եղած ժամանակ, նա յաճախ չէր կարողանում քնել միմիայն այն պատճառով, որ շատ մեծ, շատ յուզիչ բերկրութիւն էր զգում կենսեից և, փոխանակ քնելու, երբեմն մինչև լոյս ման էր գալիս պարտէզում իր երազանքների և մասածմունքների հետ ընկած:

Այդպէս հանգիստ ու երջանիկ ապրեց նա առաջին ամիսը մօրաքոյրների մօտ, առանց ամենեկին ուշադրութիւն դարձնելու կէս-աղախին, կէս-տանուաղջիկ սեռչեայ և արագաքայլ կատիւշայի վրայ:

Մօր թեի տակ մեծացած, Ներսիս-դօվը 19 տարեկան հասակում մի բոլորովին անմեղ պատանի էր: Նրա երազանքներում կինը ներկայանում էր նրան միմիայն իբր ամուսին: Իսկ այն բոլոր կանայք, որոնք, նրա հասկացողութեամբ, չէին կարող նրա ամուսինը լինել, կին չէին նրա համար, այլ մարդիկ: Բայց դէպքը այնպէս բերեց, որ այդ ամառ, Համբարձման, նրա մօրաքոյրների մօտ եկաւ գրացուհիներից մէկը իր երկու հասած աղջիկների ու գիմնադիստ տղայի և իրանց մօտ հիւր եկած մի քահէլ նկարչի հետ, որ գիւղացի ծնողների որդի էր:

Թէյից յետոյ սկսեցին գօրելիի *) խաղալ տան առջևի

*) Սիւր խաղը, ГОРЬЯКЪ, կալանում է սրանում, զոյգ-զոյգ, տղայ ու աղջիկ, շարում են իրար լետեից. ամենից առաջ կանգնում է մէկը, որ առում է՝ ալրում եմ, ալրում եմ, ալնուհետեւ՝ անդի է ունենում հետեւալ հարց ու պատասխանը — «ինչո՞ւ ես ալրում»: — աղջիկ եմ

